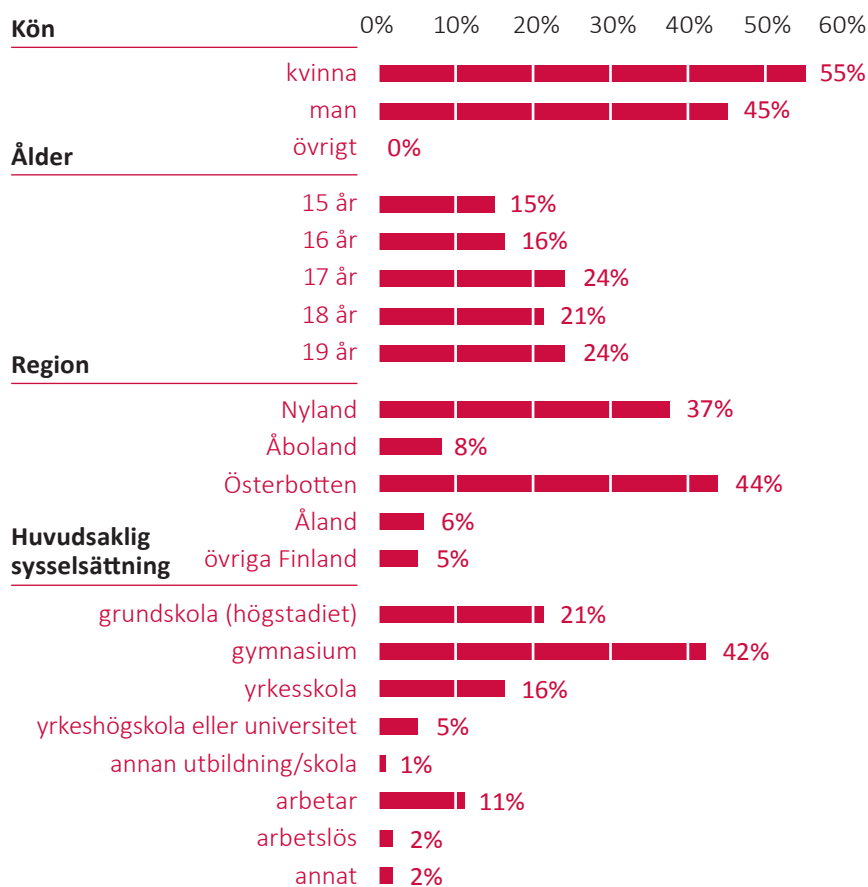

Den svenskspråkiga ungdomsbarometern 2018

UNGA UTGÖR EN VANLIG målgrupp för forskning och enkäter. Däremot sätts sökljuset sällan på de svenskspråkiga unga – i all synnerhet i form av en omfattande enkät. Under maj och juni 2018 lät tankesmedjan Magma därför göra en enkätundersökning riktad till svenskspråkiga 15–19-åringar runt om i landet. Undersökningen utfördes av Taloustutkimus i form av telefonintervjuer. Möjligheten att svara elektroniskt gavs också. Sammanlagt kom det in 800 svar. De kom in från ett brett segment (se Bild 1) även om flickorna och svaren från Östernbotten är något överrepresenterade.

Syftet med undersökningen är att få en bild av hur svenskspråkiga ungdomar ser på sitt liv och sin framtid. Hur mår de unga, och vad är viktigt för dem? Skiljer sig de svenskspråkiga ungas uppfattning om sitt liv från andra finländska ungas? Hur är det att vara ung och svenskspråkig idag? Här presenterar vi de centrala resultaten som ett första led i Magmas satsning på ungdomar. Undersökningen möjliggjordes med hjälp av finansiering från stiftelsen Brita Maria Renlunds minne, Svenska Yle, Lilla Teatern (Stadsteatern) och Svenska Teatern.

Bild 1. Respondenternas fördelning enligt kön, ålder, region och sysselsättning.

Resultaten upplyftande på det stora hela

DEN NATIONELLA ungdomsbarometern har under de senaste åren visat att situationen för ungdomar i Finland på det stora hela är god. Allmänt taget avvikar de finlandssvenska ungdomarna inte från denna helhetsbild. De svenskspråkiga ungdomarna är **överlag nöjda med sitt liv**; de är nöjda med sin vardag, med hur de klarar sig i livet, de känner sig värdefulla och de vet vem de kan vända sig till i svåra frågor. Medeltalet – på vitsordsskalan 4–10 – på samtliga frågor rörande tillfredsställelse med

livet (bl.a. gällande familjesituation, människorelationer, hälsa, utseende) låg i den svenskspråkiga ungdomsbarometern 2018 mellan 7,8–8,9 (Bild 2). Pojkarna ger genomgående något **högre vitsord** än flickorna, både bland de svenskspråkiga unga och i den nationella barometern 2015.

Samtidigt, i jämförelse med resultaten för flickor i den nationella ungdomsbarometern från 2015, uppvisar de svenskspråkiga flickorna genomgående lägre vitsord. Det här gäller i synnerhet utseende och psykisk hälsa, vilket ger upphov till frågor. Mår de svenskspråkiga flickorna sämre

än sina finskspråkiga jämnåriga? Här bör beaktas att de nationella siffrorna samlades in under en annan tidpunkt, tre år tidigare.

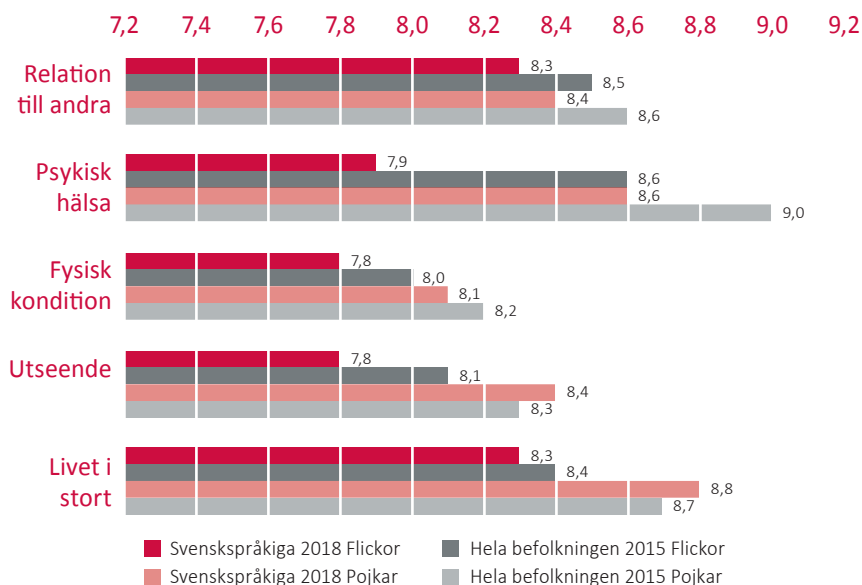
”De svenskspråkiga ungdomarna är överlag nöjda med sitt liv. Men mår de svenskspråkiga flickorna sämre än sina finskspråkiga jämnåriga?”

De svenskspråkiga ungdomarna uppger att de har en **god relation** till sina föräldrar och att de ser **positivt på sin framtid** – de räknar bl.a. med att om 10 år ha jobb (95 %), stabil ekonomi (89 %) och vänner (97 %). De tycker Finland är ett bra land att bo i (97 %). Samtidigt känner ändå hälften av flickorna ångest inför framtiden (se nedan).

Av ungdomarna tillbringar största delen (52%) sin fritid tillsammans med vänner. Också en förhållandevis stor andel – en fjärdedel – uppger att de tillbringar det mesta av sin fritid med familjen. Rätt många, omkring var tionde, svarar att de främst är ensamma under sin fritid: här är andelen pojkar (12 %) något högre än andelen flickor (9%). Intressant är att en betydligt högre andel av flickorna (30 %) än av pojkarna (15 %) ändå uppger att de ofta **känner sig** ensamma. Det handlar alltså om subjektiva upplevelser som inte ska undervärderas.

De svenskspråkiga ungdomarna är förhållandevis intresserade av samhällsfrågor (70 %) och tydligt oroade för miljöns framtid (79 %). Inställningen till invandring ter sig rätt öppen (70 % önskar fler invandrare välkomna). Knappt var tredje (30%) understöder tanken att 16-åringar borde få rösta i kommunalval.

Bild 2. Vitsord på en skala från 4 till 10 som ungdomarna gett för olika delområden i sitt liv. Resultaten i Magmas barometer 2018 jämfört med motsvarande resultat för alla 15–19-åringar i den nationella barometern (Nuorisobarometri) från 2015.

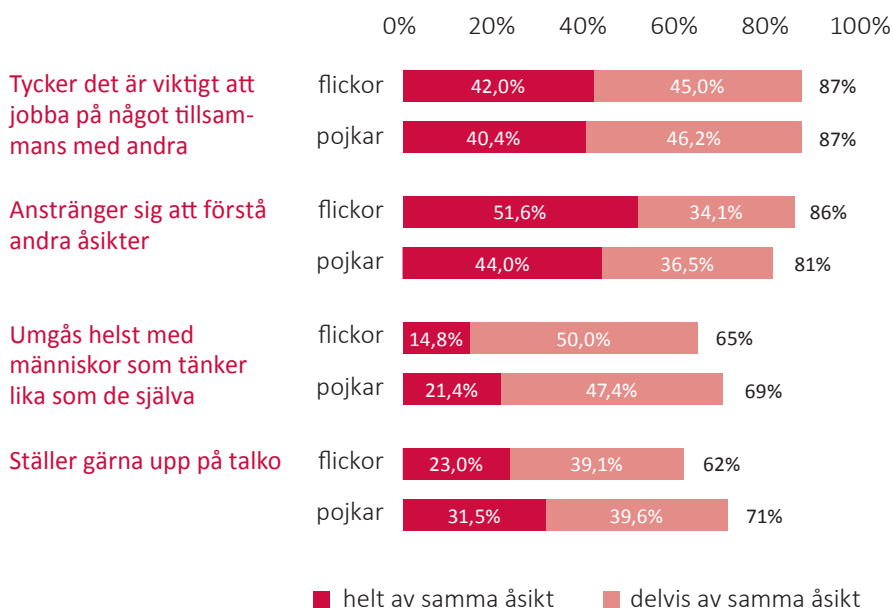
En överväldigande majoritet av de svenskspråkiga unga upplever att det är viktigt att jobba tillsammans med andra och ställer gärna upp på talko (Bild 3). Även om de helst umgås med människor som tänker lika som de själva, upplever de att de anstränger sig för att förstå personer med andra åsikter.

De ungas levnadsvanor ter sig ock-

så förhållandevis sunda: Fyra av fem har åtminstone en hobby, sju av tio anser att de sover tillräckligt och ännu något fler (75%) att de rör på sig tillräckligt. Däremot befarar sex av tio att de använder för mycket tid framför en skärm. Flickorna (66 %) är mer kritiska till sitt bruk av skärmtid än pojkarna (51 %) trots att flickorna i studien tillbringar mindre tid vid skärmen (medelvärde 2–4 timmar) än pojkarna (medelvärde 3–5 timmar). Mest tid vid skärmen tillbringar i medeltal ungdomarna i Helsingfors.

Bekant från tidigare studier är att pojkars hälsosvanor är sämre än flickors; pojkarna är t.ex. överrepresenterade när det gäller konsumtion av läsk, energidricka liksom av tobaksprodukter, snus, alkohol (att dricka sig berusad) och narkotika. Endast "regelbundet" (definierat som minst 1 gång/vecka) bruk av läkemedel i berusnings-syfte är lite vanligare bland flickorna – och då talar vi om mycket låga brukarsiffror (0% – 0,2%). Snusar regelbundet gör en betydligt större andel svenskspråkiga pojkar än unga killar nationellt. Pojkarna är också mera utsatta för (hot om och direkt) fysiskt våld än flickorna (se nedan).

Bild 3. Andelen unga som ställer sig positivt till följande påståenden (N = 800)

79 %
av ungdomarna
känner oro för miljön

Flickorna mår sämre än pojkarna

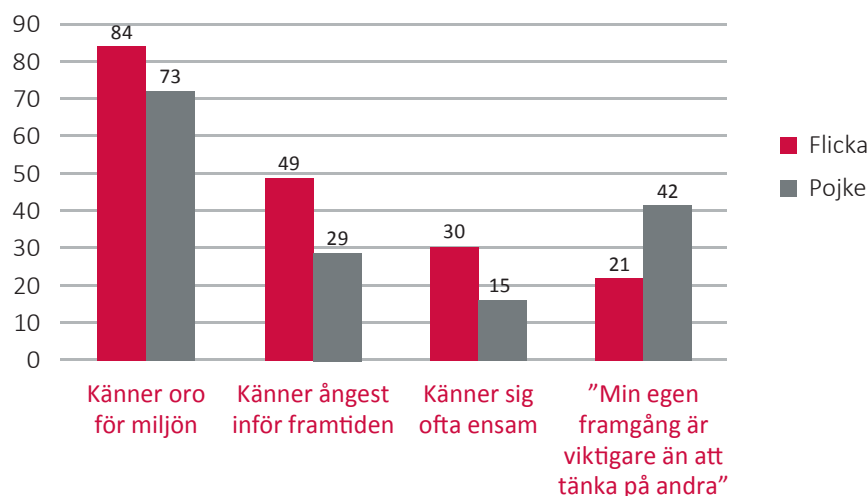
I DEN SVENSKSPRÅKIGA ungdomsbarometern ligger flickorna överlag sämre till än pojkarna: Andelen flickor som uppger att de ofta känner sig ensamma eller känner ångest för framtiden är betydligt högre än bland pojkarna. På samtliga enkätfrågor som rör personligt välmående är flickornas medeltal lägre än pojkarnas – må så vara att värdena i sig inte alls är dåliga.

Sexuella trakasserier verkar nedslående vanliga: 26 % av ungdomarna uppger att de personligen drabbats. Även här sticker flickorna ut. Medan 6 % av pojkarna uppger sig ha blivit utsatt svarar nästan hälften av flickorna (43 %) jakande på frågan. Det är både jämnåriga och vuxna som trakasserar. De sexuella trakasseriererna är vanligast i städer såsom Helsingfors (31

Bild 4. Uppfattningar om eget liv; procent av svenskspråkiga 15–19-åringar (2018) som helt eller delvis håller med om påståendena i jämförelse med motsvarande resultat för hela landet (2015).

	Svenskspråkiga 15–19-åringar	Alla 15–19-åringar
Klarar mig i livet	93	93
Känner mig värdefull	92	90
Mitt liv har mål och mening	90	90
Upplever kontroll över mitt liv	88	91

Bild 5. Procent av flickor och pojkar som helt eller delvis hållit med om följande påståenden.

%) och Vasa (35 %). Flickorna upplever också oftare (21 % mot pojkarnas 17 %) att vuxna inte ingriper i fall av

mobbing. Däremot upplever en något större andel pojkar (38 %) att de utsatts för mobbing än flickor (37 %).

Positiv inställning till invandring

I MOTSATS TILL vad man kunde tro verkar svenskspråkiga unga inte komma mindre i kontakt med personer med invandrarbakgrund än ungdomar i hela landet: av de svenskspråkiga unga uppger hela 62 % att de kommit i kontakt med personer från en annan kulturell bakgrund än den finska eller svenska. Detta är sju procentenheter mer än de jämnåriga i hela landet uppger i den nationella enkäten två år tidigare. Sju av tio unga i den svenskspråkiga enkäten svarar att fler invandrare är välkomna till Finland. I likhet med

andra studier uppger en större andel flickor (76 %) att de är positivt inställda till invandring (63 % bland pojkar) liksom fler flickor (84 %) än pojkar (66 %) uppger att finländare är skyldiga att hjälpa invandrare. Däremot uppger en mindre andel av flickorna (53 %) än av pojkarna (64 %) att de har vän(ner) med invandrarbakgrund. Så gott som alla (95 %) finlandssvenska ungdomar anser att vänners hudfärg saknar betydelse; trots det svarar omkring var sjunde (15 %) att de absolut inte kan tänka gifta sig med en invandrare. Samtidigt anser nästan en fjärdedel att rasismen bland svenskspråkiga unga har ökat de senaste åren, och

hela 56 % att rasism bland ungdomar är ett allvarligt problem som inte åtgärdats tillräckligt.

”Sju av tio unga i den svenskspråkiga enkäten svarar att fler invandrare är välkomna till Finland. Ändå svarar omkring var sjunde (15 %) att de absolut inte kan tänka gifta sig med en invandrare”

89 %

känner att det är viktigt att vara del av en svenskspråkig gemenskap

För- och nackdelar med att tala svenska

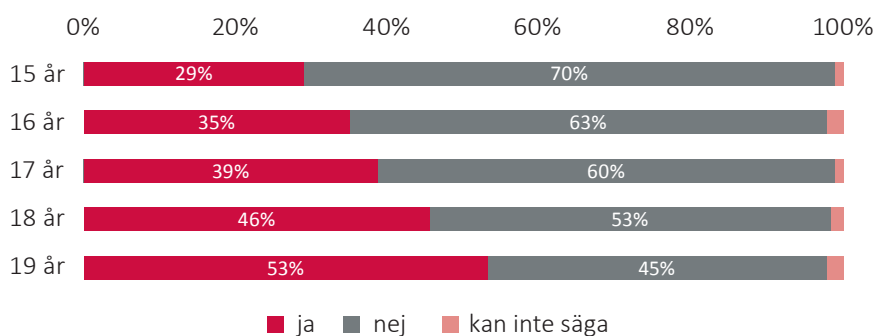
I MEDELTAL ANSER 60 % av de unga att de tillhör en minoritet – av flickorna hela sju av tio medan något färre än hälften av pojkarna. Så gott som alla svarar att känslan av att tillhöra en minoritet beror på svenska språket. Samtidigt uppger hela 89 % av alla svarare att det är viktigt att vara del av en svenskspråkig gemenskap: i huvudstadsregionen är 84 % av ungdomarna av samma eller delvis samma åsikt, medan Åland har de lägsta siffrorna. På Åland är det färre (22 %) som tror att det kommer att bli lättare att leva som svenskspråkig i Finland om 10 år – motsvarande andel bland unga bosatta i de helt finskspråkiga områdena ("övriga Finland") är 42 %. Nästan hälften av de svenskspråkiga unga tror dock inte att framtiden som svensktalande skulle bli lättare.

32 %

tror att det om 10 år är lättare att leva som svenskspråkig i Finland

Av alla som svarade anger 42 % att de någon gång blivit illa behandlade för att de talar svenska – flickorna (52 %) i klart högre utsträckning än pojkarna (29 %). Tendensen ökar stadigt i takt

Bild 6. Andelen unga som upplevt sig illa behandlade för att de talar svenska, enligt ålder (medelvärde 42 %) (N=800).

Bild 7. Sätt på vilka man upplever sig ha blivit illa behandlad för att man talar svenska (N = 333).

Andel av dem som upplever att de blivit illa behandlade för att de talar svenska (42 %) som upplevt följande:	
Uppmanad tala finska	62 %
Glåpord	51 %
Hot om fysiskt våld	9 %
Utsatt för fysiskt våld	3 %
Hatmeddelanden på nätet	2 %

med åldern: medan 29 % av 15-åringarna uppgav att det hänt ofta eller någon gång, var siffran för 19-åringarna hela 53 % (Bild 6). Vanligast är att ungdomarna uppmanas tala finska eller får höra glåpord. Andelen som upplevt fysiskt våld på grund av att de talat svenska är liten. Trots det uppger var sjätte pojke (17 %) att han hotats med fysiskt våld; motsvarande siffra bland flickorna är 6 %, dvs betydligt lägre.

En intressant regional aspekt är att det inte nödvändigtvis är så att de som befinner sig i klart språkligt underläge har den starkaste minoritetskänslan: andelen som ser sig tillhöra en minoritet är ungefär den samma i Helsingforsregionen (66 %) som i Österbottnen (63 %), men betydligt lägre utanför

det svenska Finland (50 %). Samtidigt utmärker sig huvudstadsregionen på många sätt, t.ex. med den låga andelen unga som anser att var och en bör sköta sig själv (54 %), många procentenheter under alla övriga regioner.

I det stora hela upplever de svenskspråkiga ungdomarna sin situation mer eller mindre lika bra som ungdomen i landet i gemen. Bilden grumlans dock något av bland annat lägre siffror för psykisk hälsa. De svenskspråkiga unga får också veta av att tala svenska inte nödvändigtvis uppskattas – främst av okända vuxna. Att det svenska ändå är viktigt för de unga återspeglas i en stark vilja att tillhöra en svenskspråkig gemenskap. Magma kommer att återkomma till temat om unga och språk.

Matilda Wrede-Jäntti

Universitetslektor, Socialt arbete
Oskar Yrjölä, forskningsassistent

Helsingfors universitet

matilda.wrede-jantti@helsinki.fi

Kaisa Kepsu & Lia Markelin

Samhällsanalytiker

Magma

kaisa.kepsu@magma.fi

lia.markelin@magma.fi